

Viðmerkingar:

Hitt føroyska loysingarævintýrið!

Geyksungalótir í orakkulhami?

Í føroyska loysingarævintýrinum verður vanligi føroyingurin gjørdur til kappingarførar superman og neyðugu orkuna fáa vit frá klovningsorkuni (fissionsenergi) tá Føroyar og Danmark loysa frá hvørjum øðrum. Eins og Orakklíð í Delfi á sinni segði seg at umboða tær hægri maktirnar, so hava okkara alltrá ella rabiattu loysingarumboð tikið patent uppá hvat Føroya fólk skal meina. Orakkulvisiónin hjá teimum er loysing her og nú, kosta hvat í kosta vil. Einku við stigvíst at finna út um og hvussu tingini hanga saman uttanfyri rikisfelagsskapin.

Frelsandí orakkulvisiónir eru tó ikki fyrri okkum ókend fyrbrigdi. Hvør kennir ikki «kommunistiska manifestið», sum skuldi frelsa allan heimin frá kapitalismuni, ella Týskland í trytiárunum tá eitt «one man show» fór seg fram. Har heldur enn hjá okkum treyt ikki við serfrøðingum og skrivarabórðs metingum, men hesar serfrøðingametingar høvdu ongar royndir í praksis. Eru vit í prinsippinum ikki í ferð við at gera sama mistak, við at lata í praksis óroyndar serfrøðingametingar vera avgerandi fyrri einum møguleikum «prov lykken» loysingarævintýri? Ein sokallaður

søguligur møguleiki við «arbeit macht frei» motto.

Hesi yvirhugaðu loysingarumboð við teirra áhaldandi dæmagogisku framferð loysa ikki okkara demokratiska síðvenju at spæla við. Tað er tó ikki ólíkt tí vit kenna frá fundamentalismum, her umboðandi eitt slag av provinsialari konservatismu, sum hevur sett sær fyrri at fremja «abbasa» nationalromantiska dreyr í verki. Nútíðar rák við ajourførdum samveldishugsjónum hevur ongan áhuga, sjálvt um tað finnst fyrirmyndarlig samveldir, sum USA og Týskland v.fl. hvørs íbúgvir ikki tróta frælsi ella fjóðskapar stoltleika. Men ynskja vit heldur at liva sum kubanarar, so er vælskiljandi hví okkara «gomlu» kommunistar heil hjartað taka undir við ævintýrloysingini, um tað er Kubafrelsi vit veruliga ynskja?

Hvat vil henda ævintýrkenda loysingarørsla við Føroyum framyvir? Tey hava higartil ikki megnað at umsita sína egnu ávis, men eru bert at finna í okkara frilyntu samveldisbløðum, har tey ósmæðin føra seg fram uppá besta geyksungamanér. Nationalromantikur niðursjóðaður í provinsiala konservatismu er ikki tað, vit føroyingar hava brúk fyrri í dag. Tað

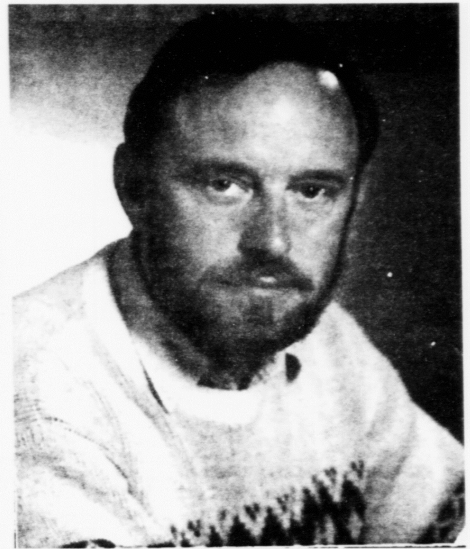
romantiseraða bygda-/bóndafelagið er farið. At røkja björgini og skoramar er tó framvegis fyrri djarvar menn - ikki sum vinnuvegur, men sum viðmæntað fríðarítriv og tað skulu nógvir veðrar til, bara fyrri at gjalda skrivarabórðið hjá okkara fíggjarmálaráðharratiansheldur alla Albert Hall!

Mangt broytist á mansins ævi sást best av okkara 200 ára gamla fuglakvæði hjá Nólsoyar-Pállí hvørs persónsmyndir í fuglahami, sum upprunaliga ímyndaðu umboð fyrri donsku yvirvöldina her, nú mest ímynda okkum sjálvi við landsins kosnu umboðum á odda: *Kjógvín við sít klípta vel/ hugsar við sjálvum sær! «Vertin á hvat annar fær! eg skal nora at mæ». Í dag skal hvør føroyingur gjalda næstan 20 ferðir so nógv fyrri ein lógtingslim, sum hvør danskari skal gjalda fyrri ein fólkatingslim, og ongantíð áður hevur eitt føroyskt valt stýri mergsogið danska statskassan so nógv, sum verandi loysingarstýri ger nú. Henda alltrá loysingarørslan hevur sanniliga gjørt sær dælt í sínum dúnklædda samveldisfiggjaða geyksungareidri, so tað er vælskiljandi, at tey ynskja eina fólkakvæðu, nú meðan tey enn kunnu prýða seg við lántum fráðrum í fjálga geyksungareidrinum, heldur enn at biða til tann fjóðursári loysingarhamurinn*

visur seg.

Um vit ynskja at liv upp til vanligu demokratiska síðvenju, er neyðugt at kanna møguleikan fyrri eini nútímansgerð av rikisfelagsskapinum ella samveldinum og samanbera tað við eina realistiska loysingarætlan, so møguleiki er fyrri at samanbera fyrirmyndir og vansar, áðrenn endalig stóða verður tikið. Vit samveldishugaðu hava eitt 600 ára gamalt samveldiskjølfesti at vísa á, og sum hevur verið við til at menna Føroyar til eitt nútímans samfelag við stóltum traditiónum, sum vit hava ráð og umstøður til at lívga um og njóta gott av. Loysingarørslan hinvegin hevur bert síni romantisku lyftir um, at tá ið loysingin kemur, klára vit føroyingar alt. Lat okkum fyrst siggja hvør hugur og dugur er í «monnum», tí longu nú stendur tað einum og hvørjum føroyingi frítt fyrri at virka og arbeiða, sum hann vil bæði her heima, í Grønlandi og í Danmark, og í stóran mun í EU, takkað verði rikisfelagsskapinum. Orakkulvisiónir, profetiir ella serfrøðingakvæðir eru bert orð, so leingi tey ikki eru roynd í praksis, har mett kann vera um burðardýgdina og tær praktisku fylgjar.

Ríkisfelagsskapurin og blokkstuðulin eru hvør sít. Samanber smáu útoyggjararnar í Føroyum, sum hava

tørv á «blokkstuðuli» frá restini av Føroyum, tí tær klára ikki sjálvstøðugt at framleiða nógmikið til nútíðar krøv. Áhugavert kundi verið at minka um henda «útoyggja blokkstuðul» og kannað um kreativiteturin, arbeiðssemið, oyggjastoltleikin og fólkatalið vaks á hesum útoyggjum í takt við at stuðulin minkaði. Sambært føroyska loysingarævintýrið skal tað ganga soleiðis, tí neyð lærir nakna

kvinnu at spinna, siga tey! Atferðin hjá loysingarørsluni higartil er mest átøk geksungalótum í orakkulhami. Vanligi føroyingurin veit hvat hann hevur, og vil vita hvat hann fær. Tað er tí lítið sannlíkt, at vanligi føroyingurin velur loysing í leysari luft. Gott nokk eru vit føroyingar naivir viðhvørt, men vit eru ikki býttir.

Regin Eikhólm

Fólkafloksleiðslan og Trælanípan

Møk rann áin, vatnið spegladist og Bøsdalafossur kváð sitt eykenda lag í sárka og ørsku út av klettinum og niður í Vesturhavið.

Søgnin sigur, at **tøgn fall á menn** á veg oman aftur av Trælanípuni og niður í Bøsdal eftir lokna illgerð og tining av trælum.

Á leiðini niðan á eggina var ikki so fríðarligt. Róp og hvin hoyrdust. Líka so lætt, sum tað var at trækja ein útslitnan træl út av tromuni, var tað tungt, at dragsa hann niðan móti brekkuni.

Onkur niðurundirkominn mátti berast, meðan onkur annar, sum hevði roynst ov boyssin fyrri harra sín, bleiv jagstraður niðaná, og síðani slongdur út av eggjuni. Hann spjálkaði óført í leysum lofti, men uppdriftin frá útsyningsgulinum var ikki nóg mikil til at halda honum uppi. Eitt stórt plask hoyrdist, tá ið sjógvinin tók, og so var kvirt. Sára kvirt. Deyðakvitt. Og tøginn fall eisini á maktarinnar menn, sum nú við sveittabroti hövdu slept sær av við nøkur ørm, vevsl og strígginn menniskju. Hetta er søgnin.

Trælir valdast.

Ikki veit eg, kanska er søgnin als ikki sonn. Onkur heldur, at ongi múgvandi fólk hava búið í Føroyum fyrr, tí eru ongar borgir her, og tíansheldur nakrir trælir.

Onkur annar meinar, at trælur merkir trikantur, sum líkast skapinum á Trælanípuni, og har av navnið. Tað sama er at siga um trælbitan, hesin soltni trikanturinn niðast á huppinum.

Men kanska vóru tað bara nakrir gamlir hundar, sum blivu blaðakur út av tromuni, tí at kasta hund oman, er ið hvussu so er, ikki ókent í Føroyum. Og í prinsippinum er ikki tann stóri munurin, heldur onkur sáur djóravinur.

Strutsa-taktikkur.

Og Óli Breckmann og fólkafloksleiðslan liggja sum Ole Mørke: krumpen på loftet - í pulshosum (gomul føroysk heimaráð) úti undir væðingini í tøg.

Ein ikki ókend metoda í politikkini er at gera sum strutsurin. Um nakað er áfátt, so stingur strutsurin bara høvðið niður í sandin og uggar seg við, at so er problemið løyst. Ein heldur naiv atgerð, og vanligu utt-

an nevniðverða succes.

Strutsahálsurin á Stavnamanninum við propellini undir hokuni røkkur longu hálva leið niður til kinesararnar. Tað verist og haldist.

Men, men, hann sleppur at tala. Kanska longu í ár. Nyrup Rasmussen hevur ongantíð verið so linur í kongunum, sum nú.

Anders Fogh Rasmussen, sterki andstöðuleiðarin í Venstre, er sera væl fyrri. Hann er eini 12 ár yngri enn Uffe og líka so knáur. So tað er bara ein spurningur um tíð, kanska longu í ár, til hann fær skuffuna undir Nyrup, og tá er val í nánd. Eisini fyrri Óla.

Til ta tíð má strutsahálsur stavnamansins upp í ljós dagsins, og tegan verður vend, og í henni eru bæði duld og døpur mein. Svikin lyfti, sniðalop, trælanípugtøgn, talentloysi, ósanniði, hatts álöp á tey alment settu o.s.fr. Og niðast á botni liggur endurnýtslupolitikarin Finnogi Arge, sum eingin vil hoyra ella frætta frá hóast margfaldni litmyndaflóð í málagnu floksins.

Silkisnórurinn

sum boomerang

Óli nikkaði til - og hetta hevur hann hóast opinberar gávur hvørki avsannað skrivliga ella munnliga - at Finnogi Arge gav Henningi Jacobsen, ein av landsins bestu monnum, silkisnórin í jólagávu, og hetta kann koma at roynast honum eitt dýrt nik.

Og nakað er at missa: tvey almenn hálvíðarjobb, sum hann passir eftir behag. Og sum kosta teim donsku og føroysku skattgjalddarunum øðru megin milliónina um árið, og sum Óli hóskandi elegant kvitterar afturfyrri við at skelda oll út og síðani niðurgera tey yvir ein kamb.

Ja, hví ikki tað, so leingi tað gongur? (hugsar hin bensnissiði).

Tað kundi tí hent, at Óli á valdeginum stendur og manglar nakrar atkvøður frá "tí tigandi meirilutanum", sum hann dediceraði bók sína "Stavnurin" til á sinni, tí oll - eisini tey stillu í landinum - vita longu væl um silkisnóra-jólagávu fólkafloksins, men hetta bleiv teimum tó for groft!

Og tí kundi tað hent, at Óli Breckmann tá ikki hev-

ur meiri áhuga millum manna, enn ávisin frá í gjár.

Arnstein Niclasen
11.03.99.